

“La protecció administrativa del territori és només una protecció temporal”

Promotor de la ILP “Per l’Horta”

José Luis Miralles

El treball de José Luis Miralles l'ha convertit en un observador privilegiat de la degradació del territori valencià i de la facilitat amb què es cometien agressions urbanístiques irreparables.

—Quan podem dir que s'ha comès una agressió contra el territori? Quan se supera el llinar que separa una actuació urbanística d'una agressió?

—És evident que el llinar no és fàcil de definir. D'alguna manera, es travessa quan la població percep que un patrimoni que considera seu és perd. En principi, urbanitzar no és dolent. El problema ve quan s'urbanitzen zones que no s'haurien d'urbanitzar o quan una actuació urbanística destrueix paisatges o patrimoni natural; o quan s'urbanitza en zones que tenen riscos i després es provoquen catàstrofes. Ací, ja podem parlar d'agressió.

D'altra banda, hi ha una qüestió legal. Si un propietari té un terreny no urbanitzable i en el Pla General es requalifica com a urbanitzable, aleshores no hi ha delictes; se suposa que aquesta qualificació s'ha fet així segons una planificació estudiada. Però si hi ha un acord entre particulars i representants d'un govern municipal per buscar la requalificació d'uns terrenys específicament basada en el negoci, aleshores sí que hi ha un delictes; i, en la pràctica, la diferència entre les dues situacions és molt dèbil.

—Però la legislació hauria d'evitar actuacions que afecten el territori protegit.

—Assistim a una situació molt curiosa i a la vegada molt greu. La protecció administrativa del territori és només una protecció temporal. En qualsevol moment poden aparèixer uns polítics, o no sé com anomenar-los, que decideixen que el que estava protegit ha de deixar d'estar-ho. I això provoca una inseguretat molt forta. Quina garantia tenen els ciutadans que la protecció d'una determinada zona continuarà? En aquests moments cap ni una.

—Això converteix tot el territori en urbanitzable.

—Efectivament. El cas paradigmàtic a València és la zona de la Punta, que era un espai protegit fins que la matei-

Iniciativa ciutadana contra despreocupació institucional

—Com valora el resultat de la iniciativa legislativa popular (ILP) per protegir l'Horta?

—Té moltes lectures. Socialment va ser una fita: era la primera ILP que es feia al País Valencià i es necessitaven 50.000 signatures. Vàrem recollir-ne 118.000, quasi totes a l'àrea metropolitana, i això representa el 10% del cens electoral. Però ens vam trobar amb una acollida molt freda per part dels mitjans de comunicació, simplement perquè la majoria estan lligats al PP i una fita històrica de primera magnitud com aquesta va ocupar espais marginals: a Canal 9 vam eixir menys de mig minut.

—Com es pot qualificar la decisió del PP de ni tan sols debatre la iniciativa?

—Com una degradació democràtica. El sentit de la iniciativa era provocar un debat en el Parlament, perquè enteníem que el Parlament és el representant de la societat, però el PP es va tancar absolutament i va negar totes les propostes. És absurd pensar que cap d'elles tenia valor. Hem assistit a una actitud molt irresponsable per part dels nostres governants, però això tampoc no va tenir gaire repercussió a la premsa.

—Almenys la resposta social va ser positiva.

—Molt, i continua. A tot l'arc mediterrani hi ha un moviment social de ciutadans que no esperen que el govern de torn resolga el problema del territori, sinó que prenen la iniciativa, i això és molt important.

J. S.

xa Generalitat Valenciana la va desprotegir perquè considerava que hi havia un altre interès major. Això crea una situació d'inseguretat absoluta. I per altra banda es crea una inseguretat de tipus jurídic, ja que encara que el delictes ecològic està penat i urbanitzar una zona protegida és un delictes ecològic greu, molts fiscals es troben amb el problema que, una vegada constatat un delictes, un tràmit de l'administració que inicia la desprotecció d'aquest espai és prou per anul·lar el procediment judicial.

El ciutadà que vol mantenir una sèrie de recursos naturals per a un futur, es troba en una situació de desprotecció total perquè ni administrativament ni jurídicament hi ha una garantia que el que avui està protegit, demà també ho estarà. I ací és on està el sentit de l'agressió, quan arriba un dia en què el que estava protegit, i tu hi confiaves, de sobte ja no ho està.

—Quin model de creixement hi ha darrere d'aquesta situació?

—No és exactament un model. El fet real és que encara que es planifique, es considera el territori com un "solar"

que permet obtenir beneficis perquè el mercat compra les construccions; i no hi ha més. En aquesta situació, el promotor guanya, el comprador també, perquè obté un bé molt considerat, l'Ajuntament també, perquè és una font d'ingressos, es generen llocs de feina... sembla que tots guanyem, però si es destrueixen determinats valors, això és irrecuperable i tots perdem.

—No és possible l'equilibri?

—En això hi ha el dèficit, s'hauria d'urbanitzar i, paral·lelament, protegir. Fent una comparança, en una ciutat hi ha una combinació d'espais públics i privats. Tens espais privats, que són els habitatges, i públics, com els jardins, les places, etc. Si la combinació és bona tens qualitat en l'espai urbà. L'equivalent en el territori no s'ha aconseguit. No existeix un equilibri entre zones que s'urbanitzen i d'altres que es conserven ja siga com a medi natural ja siga com a medi rural. I, per tant, no hi ha qualitat en el territori. Ni els promotors, ni els ajuntaments, ni pràcticament mai la Generalitat ho tenen en compte a l'hora de planificar i vigilar les actuacions urbanístiques.

Bio gra fia

José Luis Miralles és doctor enginyer de camins i treballa al departament d'urbanisme de l'Escola de Camins de la Universitat Politècnica de València. És responsable de la unitat de docència i de recerca Francesc Eiximenis i dirigeix el màster de planificació territorial i urbana que ja fa setze anys de funcionament en aquesta universitat. Ha treballat des dels anys 80 en els moviments en defensa de l'horta i va ser un dels promotors de la iniciativa legislativa popular (ILP) "Per l'Horta" –la primera en la història del govern valencià– que va recollir més de 100.000 signatures.

—Analtzem breument alguns dels llocs més conflictius de l'ús del territori al País Valencià. Comencem pel litoral.

—La costa en aquests moments està arribant a un punt d'urbanització excessiva, i això és molt evident. Nosaltres férem un estudi de l'ocupació del litoral a les comarques centrals, des de Cullera fins a la Marina Alta, a Calp aproximadament, i en vuitanta tres quilòmetres de costa estava previst que s'urbanitzaren tots excepte sis. Tres corresponien al trosset del Montgó, que és una zona de penya-segats, i els altres tres a la cala de la Granadella; excepte això, absolutament a tota la resta està previst que es construesca. És de sentit comú entendre que una urbanització completa del litoral no és qualitat. La qualitat apareix quan hi ha una combinació entre l'espai ocupat i el lliure. Podem discutir el percentatge, però és evident que no és acceptable una ocupació total.

—I això no pot aturar-se?

—No se sap què passarà. Ara mateix la situació de les comarques centrals és similar a la de tot el litoral valencià. El creixement econòmic està basat en la construcció i en l'edificació, però es parla molt de la bombolla immobiliària; continuarà venint la gent quan tot el territori estiga edificat en una massa contínua, sense equilibri entre zones ocupades i zones lliures? La valoració actual no pot ser més que molt negativa. Cal deixar espais lliures com en una ciutat deixem zones verdes. Si hi ha un mínim de 5 metres quadrats per habitant de zona verda, i l'ideal és que hi haguera entre 10 i 15, una proporció semblant en el territori deixaria lliure de construcció, per a sempre, entre un 10 i un 20% del litoral. I aquesta no és la línia que es porta.

—Passem a l'Horta. Després d'haver vençut la batalla contra el pla franquista de la Gran València, vingueren els plans

generals del pobles i sembla que el resultat ha estat encara pitjor: la nova planificació ha estat més destructora que aquell pla que es considerava terrible.

—Durant la transició hi hagué una crítica molt forta al *desarrollismo*, perquè considerava que tot s'havia d'urbanitzar per generar benefici econòmic. Quan arribà la democràcia, molts vàrem considerar que aquesta manera de fer les coses havia desaparegut i la realitat no ha estat així. Va desaparèixer Gran València i el pla metropolità que incorporava es va substituir per

“No podem tolerar que siga el llaurador qui assumesca els costos que implica conservar l'horta, mentre que els qui no la protegeixen i especulen amb el sòl, guanyen diners”

unes normes de coordinació metropolitana, que també han desaparegut quan va desaparèixer el Consell Metropolità de l'Horta; ara no hi ha cap planificació metropolitana i cada municipi fa el seu planejament propi. Com que el mercat pressiona, aquell que protegeix va contracorrent i sempre arriba alguna administració que desprotegeix, i així va desapareixent un espai tan valuós com l'horta de València.

—Hi ha un moment d'inflexió, doncs, en què el llaurador guanya més especulant que llaurant la terra.

—En aquest sentit hi ha un tema bàsic que afecta la comarca de l'Horta, i tot Europa. Avui dia tots sabem que hi ha unes necessitats ecològiques generades pel planeta, com l'aigua o l'aire, però els terrenys que exerceixen aquesta funció no tenen valor de mercat. Només el tenen quan algú arriba per

urbanitzar-los, per destruir-los com a productors de béns ecològics. Hi ha la paradoxa que un bosc protegit, que proporciona béns a la societat, com l'oxigen, no proporciona res al seu propietari; i, en canvi, un propietari que destrueix el seu bosc i hi urbanitza, obté beneficis. Aquell que manté els valors que necessitem per a sobreviure no obté cap benefici i això passa també amb l'agricultor. Si tenim una zona de valor antropològic i de producció d'aliments com l'Horta, no podem tolerar que siga el mateix llaurador qui assumisca els costos que això implica, mentre qui els que no la protegeixen i especulen amb el sòl guanyen diners.

—Què podem fer, doncs?

—D'alguna manera hem de pagar aquest manteniment. A l'estil dels contractes de custòdia vigents en alguns països. Consisteixen a pagar a un pro-

pietari per la protecció d'un valor natural. Si en algun moment, aquell espai deixara d'estar protegit, aleshores el propietari hauria de tornar, a valor actual, el que ha rebut pel manteniment de l'espai que no s'ha complert. Aquesta seria una manera de capitalitzar la protecció dels recursos naturals i d'atorgar-los el valor que tenen.

—El tercer espai que voldria comentar és el macroport de València.

—El problema és semblant al que planteja l'ocupació de l'horta de València o la construcció de l'AVE: no hi ha cap planificació en l'àrea metropolitana. El resultat és que s'actua sobre la marxa i el responsable directe del caos és la Generalitat Valenciana. Apareix un projecte de l'AVE, el Ministeri de Foment fa el projecte que li pareix des de Madrid, i la Generalitat Valenciana, totalment dependent —per-

què la crítica al Govern central no entra dins l'esquema mental del PP— l'accepta. El port per la seua part, genera el seu projecte i el porta a terme sense oposicions per part del Govern autònom. Són projectes aïllats que responen a interessos molt diversos i que no estan ni coordinats ni contrastats amb un projecte de futur que serveisca als interessos de la societat valenciana. En ocasions, els mateixos projectes són incompatibles entre ells. Per exemple la famosa Ruta Azul, que pretenia urbanitzar tota la costa de l'Horta Nord retirant les infraestructures cap a l'interior, és incompatible amb el projecte de l'AVE que també travessa el mateix espai. Com que la Ruta era un projecte del PP d'ací, aleshores porta les de perdre.

Jordi Sebastià